

Til lovforslag nr. L 42

Folketinget 2013-14

Betænkning afgivet af Børne- og Undervisningsudvalget den 26. november 2013

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om institutioner for almen- og erhvervsrettet uddannelse og almen voksenuddannelse m.v., lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse og lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseksamen (hf-kurser)

(Sociale klausuler om uddannelses- og praktikaftaler i forbindelse med udbud)

[af undervisningsministeren (Christine Antorini)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 10. oktober 2013 og var til 1. behandling den 22. oktober 2013. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Børne- og Undervisningsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og undervisningsministeren sendte den 16. august 2013 dette udkast til udvalget, jf. BUU alm. del – bilag 279 (folketingsåret 2012-13). Den 10. oktober 2013 sendte undervisningsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 7 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret med undertagelse af spørgsmål 7, som forventes besvaret forud for 2. behandling.

Udvalgets spørgsmål 1-6 og undervisningsministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (S, DF, RV, SF og EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* i udvalget (V, LA og KF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Venstres, Liberal Alliances og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget konstaterer på baggrund af ministerens svar på udvalgs spørgsmål, at de kommuner, der indgår frivillige partnerskaber, ikke kan friholdes for den ekstra administration og højere omkostning, der er forbundet med at indgå sociale klausuler (svar på spørgsmål 1).

Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti konstaterer ligeledes, at der hverken foreligger nogen evidens for, at sociale klausuler skaber flere praktikpladser (svar på spørgsmål 3), eller nogen forventning hos regeringen om, at lovforslaget vil skabe flere praktikpladser (svar på spørgsmål 2).

Afslutningsvis må Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti beklage, at ministeren ikke i de økonomiske og administrative konsekvenser medtager de omkostninger, lovforslaget har for erhvervslivet alt andet lige, idet virksomheder fremadrettet ikke får ordrer, de i dag ville få, alene fordi de indgår i sociale klausuler.

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Ane Halsboe-Jørgensen (S) Annette Lind (S) Karin Gaardsted (S) Poul Andersen (S) Orla Hav (S) fmd.
Rasmus Horn Langhoff (S) Troels Ravn (S) Lotte Rod (RV) nfmnd. Jeppe Mikkelsen (RV) Marlene Borst Hansen (RV)
Pernille Vigsø Bagge (SF) Lisbeth Bech Poulsen (SF) Rosa Lund (EL) Lars Dohn (EL) Henning Hyllested (EL)
Karen Ellemann (V) Peter Juel Jensen (V) Finn Thranum (V) Louise Schack Elholm (V) Anni Matthiesen (V)
Tina Nedergaard (V) Ulla Tørnæs (V) Alex Ahrendtsen (DF) Bent Bøgsted (DF) Marie Krarup (DF)
Martin Henriksen (DF) Merete Riisager (LA) Thyra Frank (LA) Lene Espersen (KF)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Det Konservative Folkeparti (KF)	8
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	22	Siumut (SIU)	1
Radikale Venstre (RV)	16	Sambandsflokkurin (SP)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	12	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Liberal Alliance (LA)	9		

Oversigt over bilag vedrørende L 42

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar og høringsnotat, fra undervisningsministeren
2	Udkast til tidsplan
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	1. udkast til betænkning
5	2. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 42

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om frivillige partnerskabsaftaler, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om, hvor mange flere praktik- og uddannelsesaftaler lovforslaget skønnes at medføre, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om evidens for, at sociale klausuler skaffer flere praktik- og uddannelsesaftaler end f.eks. partnerskabsaftaler, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om antal elever med praktikplads eller skolepraktikplads m.m., til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om, hvad det koster en virksomhed at have en elev inden for handel og kontor og inden for byggeriet, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om de økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslevet, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm. om lovforslagets bemærkninger om økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslevet, til undervisningsministeren

Nogle af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 1-6 og svarene herpå er optrykt efter ønske fra V, LA og KF.

Spørgsmål 1:

Vil ministeren på baggrund af 1. behandling uddybe og konkretisere denne del af bemærkningerne, herunder ved anvendelse af konkrete eksempler?

»Har ordregiver indgået en frivillig partnerskabsaftale med henblik på, at skaffe praktikpladser inden for det eller de områder, som er relevante for den konkrete kontrakt, kan det også være en forklaring på, hvorfor ordregiver ikke anvender en social klausul.«

Svar:

Den nævnte passus er indsat som et eksempel på en mulig begrundelse for, at en ordregiver ikke har anvendt en social klausul om uddannelses- og praktikaftale i tilfælde, hvor det konkrete udbud ellers falder ind under kriterierne for relevante udbud. I en sådan situation vil en partnerskabsaftale træde i stedet for en social klausul.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (KFST) har oplyst, at partnerskabsaftaler bygger på frivillighed, og partnerskabsaftaler opfordrer virksomhederne til at indgå uddannelsesaftaler med lærlinge. Der kan f.eks. være tale om, at ordregiver har indgået en partnerskabsaftale med Dansk Byggeri.

Dansk Byggeri har indgået en række partnerskabsaftaler med kommunerne. Som eksempler kan nævnes Gentofte Kommune og Herning Kommune.

Spørgsmål 2:

Hvor mange flere praktik- og uddannelsesaftaler skønner ministeren, at lovforslaget vil medføre?

Svar:

Det er ikke muligt at fastsætte en opgørelse over forventet antal flere praktik- og uddannelsesaftaler, som lovforslaget vil medføre.

Det forhold, at vi ikke på forhånd kan fastsætte et forventet antal, bør efter min opfattelse ikke stå i vejen for, at vi indfører forpligtelsen for de selvejende uddannelsesinstitutioner til at overveje at anvende sociale klausuler om uddannelses- og praktikaftaler i relevante udbud. Det er efter min mening tværtimod nærliggende, at netop uddannelsesinstitutionerne også gennem brug af klausuler om uddannelses- og praktikaftaler eller på anden velegnet måde skal medvirke til at skaffe flere praktik- og uddannelsesaftaler.

Forpligtelsen indebærer, at virksomheder – private som offentlige – der får en opgave, skal tage et uddannelsesansvar og tilbyde praktikpladser.

Spørgsmål 3:

Har ministeren evidens for, at sociale klausuler skaffer flere praktik- og uddannelsesaftaler end f.eks. partnerskabsaftaler?

Svar:

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har oplyst, at der ikke findes en opgørelse over, hvor mange praktikpladser, der er skabt ved henholdsvis klausuler og partnerskabsaftaler. Der er således ikke noget datagrundlag, der viser, at den ene metode skaffer flere praktikpladser end den anden. Baggrunden herfor er bl.a., at staten kun har været omfattet af »følg- eller forklarprincippet« siden februar 2013. Efter lovforslaget vil uddannelsesinstitutionerne således også selv kunne vælge mellem de to metoder.

Spørgsmål 4:

Under 1. behandling fremgik det af debatten, at der var over 12.000 praktikpladssøgende. Det fremgår af ministerens skriftlige fremsættelse, at tallet er 5.400, der hverken har en praktikplads eller en skolepraktikplads.

a. Hvor mange elever havde i august 2013 en aftale om praktikplads eller var påbegyndt uddannelse i en virksomhed, hvor mange elever var i skolepraktik, og hvor mange elever var hverken i skolepraktik eller i virksomhedspraktik?

b. Hvor mange af de elever, der ikke er i virksomhedspraktik eller skolepraktik, kunne færdiggøre deres uddannelse via skolepraktik?

c. Hvor mange elever ville være tvunget til at skifte uddannelse, fordi den uddannelse, som de var i gang med, var så lille, at den ikke udbydes med skolepraktik?

Svar:

Ad a.

Praktikpladsstatistikken opgøres og offentliggøres månedvis. De senest offentliggjorte praktikpladstal er for september 2013, hvorfor disse tal er anvendt i besvarelsen af dette spørgsmål. Tallene for august 2013 fremgår af tabel 1 nedenfor. I september 2013 havde 75.505 elever en igangværende uddannelsesaftale, 6.274 elever var i gang med skolepraktik, og 4.727 var praktikpladssøgende og var dermed hverken i skolepraktik eller havde en uddannelsesaftale.

Tabel 1) Igangværende uddannelsesaftaler, elever i skolepraktik og praktikpladssøgende oktober 2012 – september 2013.

	Igangværende uddannelsesaftaler	Elever i skolepraktik	Praktikpladssøgende
Oktober 2012	75.655	5.096	5.679
November 2012	74.450	4.911	4.975
December 2012	74.761	4.714	5.357
Januar 2013	77.559	5.218	5.407
Februar 2013	77.145	5.765	5.269
Marts 2013	76.496	5.738	5.307
April 2013	77.001	6.011	5.408
Maj 2013	76.076	5.966	5.316
Juni 2013	72.546	5.774	6.769
Juli 2013	71.272	7.260	5.278
August 2013	73.708	6.776	4.759
September 2013	75.505	6.274	4.727

Kilde: Undervisningsministeriets databank
 Note: Afskaffelse af karenperioden 2013 har medført, at skolepraktikaktiviteten er forskudt i forhold til tidligere.

Af den senest offentliggjorte årsstatistik for praktikpladsområdet for 2012 fremgik, at der var ca. 5.400 elever ved afslutningen af året, der hverken havde en praktikplads i en virksomhed eller en skolepraktikplads. Som det fremgår af tabel 1 ovenfor, svinger antallet af praktikpladssøgende imidlertid fra måned til måned.

Ad b.

Af de i alt 4.727 praktikpladssøgende i september 2013 var de 4.055 praktikpladssøgende i uddannelser med skolepraktik, hvilket svarer til 86 procent af de praktikpladssøgende i dén måned.

Ad c.

Elever, der bliver optaget på en erhvervsuddannelse, har mulighed for at blive optaget til skolepraktik inden for 46 af de 108 uddannelser, der findes. Udover de 46 uddannelser findes der tre uddannelser, som udbydes uden praktikuddannelse, de såkaldte skolebaserede uddannelser, hvor elever også kan optages uden en uddannelsesaftale med en arbejdsgiver. Når en elev bliver optaget til grundforløbet på en af de 59 uddannelser, som kræver praktik i en virksomhed for at kunne blive optaget på hovedforløbet, bør eleven orienteres herom, således at eleven er bekendt med mulighederne for at gennemføre uddannelsen.

Hvis en elev afslutter et grundforløb, som ikke umiddelbart giver adgang til skolepraktik, og eleven ikke har en uddannelsesaftale, skal skolen tilbyde eleven et overgangskursus af maksimalt 10 ugers varighed til en uddannelse, hvor eleven kan optages i skolepraktik, jf. erhvervsuddannelseslovens § 66 b, stk. 4. Eleverne kan afslå dette tilbud uden yderligere konsekvenser og kan fortsætte med at søge efter en uddannelsesaftale inden for den primært ønskede uddannelse. Der er således ikke nogen elever, der bliver tvunget til at skifte uddannelse, fordi deres primært ønskede uddannelse ikke udbydes med skolepraktik.

Det er ikke direkte muligt at opføre, hvilke uddannelser der ikke udbydes med skolepraktik alene pga. uddannelsens størrelse, idet der kan være flere hensyn, som taler imod et udbud. Dette kan eksempelvis være hensyn til enten pædagogikken, økonomien eller beskæftigelsesmulighederne efter endt uddannelse, som medfører, at det er uhensigtsmæssigt at udbyde en erhvervsuddannelse med skolepraktik.

Det fremgår af praktikpladsstatistikken for september 2013, at der var 672 personer, som efter at have afsluttet et grundforløb rettet mod en uddannelse, der ikke udbydes med skolepraktik, søgte en praktikplads i en af disse uddannelser ved udgangen af september måned. Tallet kan også indeholde elever, som har taget imod tilbuddet om overgang til en uddannelse med skolepraktik, hvorfor det ikke siger noget om, hvorvidt disse personer er i gang med at skifte erhvervsuddannelse og derfor modtager undervisning eller ej.

Spørgsmål 5:

Det fremgår af lovforslaget, at: »Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser eller administrative konsekvenser for erhvervslivet. Der vil dog for en virksomhed, der indgår en kontrakt med en af de omfattede institutioner kunne være stillet vilkår om, at virksomheden indgår uddannelses- og praktikaftaler.«

Hvad koster det for en virksomhed at have en elev inden for handel og kontor og inden for byggeriet?

Svar:

Elever med en uddannelsesaftale med en arbejdsgiver modtager en overenskomstfastsat elevløn i hele aftaleperioden. I skoleperioderne modtager arbejdsgiverne lønrefusion fra Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB).

Principielt koster det ikke virksomhederne noget at ansætte elever, idet værdien af elevernes arbejdsindsats antages at modsvare arbejdsgiverens lønudgifter med fradrag af lønrefusion for løn under skoleophold.

Spørgsmål 6:

Vil ministeren i fortsættelse af 1. behandling uddybe lovforslagets bemærkninger om økonomiske – og administrative konsekvenser for erhvervslivet?

Svar:

Jeg henviser til mit svar på spørgsmål 5 ad L 42.